

8/2

64

Frances Perkins

om

Franklin Roosevelt

President Roosevelt och madame Chiang Kai-shek.

DA FRANCES PERKINS första gången kom i beröring med Franklin Roosevelt var hon en ung socialarbetare och studerande, han nyvald medlem av senaten i staten New York. Långt senare blev den energiska och kloka damen en av Roosevelts främsta medhjälpare. Under guvernörstiden i New York (1929—1933) intog hon en ledande plats i statens socialförvaltning, under hela presidenttiden (1933—1945) stod hon vid Roosevelts sida som chef för arbetsdepartementet och medlem av kabinettet. Knappast någon annan har under så lång tid och på så nära håll sett Roosevelt som politiker och administratör. Nu har hon sökt skildra den döde ledaren sådan hon kände honom (*The Roosevelt I knew*, The Viking Press, 1946). Delvis är boken en misräkning. Den verkar hastigt hopkommen och är illa disponerad, alltför många kapitel är snarare minnesbilder från miss Perkins verksamhet än bidrag till Roosevelts karaktärstik. Men ändå ger boken kanske mera än något tidigare försök till biografi. Den bärs upp av den varmaste beundran och är likväl inte okritisk och officiell.

Framför allt får man ett starkt intryck av en människa i utveckling. Som ung politisk amatör var Roosevelt en skicklig och arbetsam karriärman, med drag av snobberi och arrogans. Den långa kampen mot sjukdomen under 1920-talet förändrade honom. Å ena sidan hårdnade energin; strävan att trots den partiella förlamningen bli herre över sina rörelser, att slå sig fram till relativ hälsa, skapade en självfallen disciplin och därmed en perfekt arbetsledare. Å andra sidan stärktes och vidgades hans medkänsla med andra. Viljan att förbättra de mänskliga villkoren blev icke en passion, ty hos Roosevelt saknas den intensitet man förbinder med det ordet, men en självfallen bakgrund till allt handlande. En ny förädlingsprocess genomgick Roosevelt enligt Frances Perkins under kriget. Han blev, som en av hans medarbetare uttryckte det, helgad för sin uppgift, egoistiska drag smälte bort och mot slutet av sitt liv nådde han mycket långt i godhet och självförglömmelse.

Mot Roosevelt fientliga pontiker och författare har påstått att han saknade en genomtänkt åskådning och till och med ett utformat program, att han handlade från fall till fall under påverkan av andra och att han ofta var föga insatt i de frågor som han ägnade sina lysande tal och sina märkliga beslut. Till stor del bestyrkes denna uppfattning av miss Perkins, ehuru hennes reflexioner färgas av tillgivenhet, icke av illvilja. Roosevelt var inte på något område starkare teoretiskt intresserad. Efter ett sammanträffande med presidenten uttryckte Keynes sin förvåning över dennes ringa ekonomiska bildning, och miss Perkins tycks utgå från att Roosevelt sällan eller aldrig läste politisk, ekonomisk eller filosofisk litteratur. Utifrån en vagt humanitär, liberal och demokratisk grundsyn angrep presidenten de konkreta problem som inställde sig och sökte avhjälpa trängande missförhållanden. Att hans ämbetsstid blev så överrik på betydelsefulla åtgärder berodde främst på att så många frågor kallade på lösning och att presidenten var tillräckligt aktiv för att vilja handla — icke på ideo-

logisk eller programmatisk klarhet.

Såsom statschef var Roosevelt därför i första rummet inspiratör och förmedlare. Då han kom till Washington hade han intet utformat program. Övertygande visar miss Perkins hur "den nya given" småningom växte fram ur försöken att bemästra krisen och hur osäkra den nya styrelsens medlemmar från början var om medel och utvägar. De viktigaste initiativen kom i regel från presidentens medhjälpare inom och utom kabinettet. Genom sin positiva läggning, sin varma humanitet, sin förmåga att skapa trivsel och tolerans blev Roosevelt dock medelpunkten i arbetet; utåt blev han genom sina radiotal — familjära, eggande och förtröstansfulla — den oförläplige ledaren. Vid kompetenskonflikter och andra tvister vände man sig med förtroende till presidenten, vars lugna och glada älskvardhet stämde till kompromiss och gott kamratskap. Då presidenten mottog ett par tvistande delegationer visste han ofta inte mer om vad saken gällde än vad en minister antecknat på en halv maskinskriven sida. Men liksom Briand — en annan av politikens stora charmörer — förstod han att utnyttja sina kunskaper.

Draget av naivitet, omedvetenhet och likgiltighet för intellektuella frågor kommer ofta fram i miss Perkins skildring. Roosevelt var varmt religiös och trodde bland annat på börens makt, men han talade nästan aldrig om religiösa frågor och tänkte efter allt att döma aldrig närmare på dem. På denna som på andra punkter saknade han varje behov av inträngande och fördjupning. Till hans älsklingsysselsättningar hörde att skoja och småretas med sina närmaste; denna "kidding" och "teasing" hörde hop med hans nästan aggressiva godlyntighet och harmoni.

En mycket betecknande historia från Roosevelts sammanträffande med den kinesiske diktatorns hustru, madame Chiang Kai-shek, hör här hemma. I Wendell Willkie, republikanernas kandidat till presidentposten vid 1940 års val, såg Roosevelt en farlig rival — lika charmfull som han själv. Då han efter Willkies besök i Kina träffade madame Chiang frågade han därför ivrigt vad hon tyckte om Willkie. Svaret blev: "Det är en alldeles förtjusande man." Roosevelt fortsatte: "Men vad tyckte ni egentligen om honom?" "Ja, han är i alla fall litet naiv." "Jaså, ni tycker att Willkie är naiv, vad tycker ni då att jag är?" "Ni är ju en subtil person", svarade den listiga damen. Denna dialog återberättade Roosevelt ofta och med stor förtjusning. Hans glädje slog ihjäl poängen i historien, skriver miss Perkins.

Roosevelt var utan tvivel en betydande man — ideell, intelligent och handlingskraftig på en fast bas av mänsklig godhet och medkänsla. Men man tvivlar på att hans karaktär var av den art kring vilken legendbildningar och varaktiga myter uppstår. Han verkar trots allt en smula ointressant, en aning banal. Man saknar nyanser, överraskningar, blottor, hemligheter. Den amerikanske hjälten framför andra, Abraham Lincoln, liknar han i många hänseenden, och hans storhet blev, liksom Lincolns, belyst genom väldiga händelser. Men de drag av stollighet, humor och melankoli som gjorde Lincoln till en dramatisk figur har ingen motsvarighet hos Roosevelt. Det är föga troligt att framtiden skall komma med avslöjanden som skänker mera färg och djup åt hans personlighet.

Herbert Tingsten

Statsrådet Möller och Morgon-Tidningen

9/2

har gjort gällande att socialdemokraterna var motståndare till transiteringsbeslutet år 1941 och att de föll undan av fruktan för att kungen eljest skulle utnämna en tysk-sinnad regering. Dagens Nyheter karaktäriserade i ledaren den 7 februari detta påstående som ett hopplöst försök att dölja det verkliga sammanhanget och att på kungen och de borgerliga välta över ansvaret för beslutet. Morgon-Tidningen svarar på detta konstaterande med att tala om något helt annat. Den erinrar om att Dagens Nyheter inte var motståndare till beslutet. Naturligtvis inte; så gott som hela den svenska opinionen godtog regeringens handlingsätt. Dagens Nyheter bestrider nu lika litet som då att detta beslut kan ha varit nödvändigt. Vad den bestrider är socialdemokraternas rätt att ställa sig utanför ansvaret. Härpå svarar Morgon-Tidningen inte. Ty stunden måste tolkas som ett erkännande. Morgon-Tidningen har alltså utan skynt av skäl sökt göra i första hand kungen, i andra hand de borgerliga partierna, till ansvariga för ett beslut, fattat under socialdemokratisk regeringsledning och med socialdemokraterna i parlamentarisk majoritet. Tidningen har varit med obestyrkta uppgifter och söker komma från saken genom att förtjust tala om någonting som alla vet och ingen förnekade. Då nu hr Möller blivit interpellerad kan man kanske räkna med att ett mera fullständigt klarläggande av situationen 1941 kommer till stånd.